

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий інститут філології та журналістики
Кафедра журналістики**

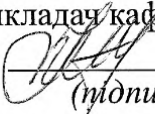
Ольга ШАРАГІНА

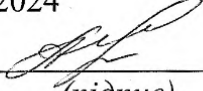
**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕДІАПРАВО»**

Перший (бакалаврський рівень вищої освіти)

галузь знань	06 Журналістика <small>(шифр та найменування галузі знань)</small>
спеціальність:	061 Журналістика <small>(шифр та найменування спеціальності)</small>
освітньо-професійна програма	«Журналістика» <small>(назва однієї або декількох)</small>
Форма (и) навчання	Денна / заочна

Київ – 2024

РОЗРОБНИК силабусу ст. викладач кафедри журналістики

Олеся НЕСТЕРЕНКО
(підпис)

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри журналістики
Протокол № 2 від 19.09 2024
Завідувачка кафедри
Анжеліка ДОСЕНКО
(підпис)

Гарант освітньо-професійної програми «Журналістика»
кандидат філологічних наук, доцент

Гаяна ЮКСЕЛЬ
(підпис)

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
Назва навчальної дисципліни, код в ОПП	«Медіаправо», ОК 19
Статус навчальної дисципліни	Основна
Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	4 рік, 8 семестр
Обсяг навчальної дисципліни: – кількість кредитів – загальна кількість годин <i>аудиторних за видами занять:</i> - лекції - семінарські заняття - самостійна робота здобувача вищої освіти	4 кредити
	120 годин
	16 годин
	32 години
	104 годин
Вид підсумкового (семестрового) контролю	II семестр – екзамен (усний)
Інформація про консультації	Консультації: Щовівторка 15.00–16.50 онлайн за покликанням: https://meet.google.com/ydw-ukcr-wou вул. Дж. Маккейна, 33, кафедра журналістики, каб. 422
Мова викладання	українська
Прізвище, ім'я, по батькові викладача (науковий ступінь, вчене звання, посада)	Нестеренко Олеся Анатоліївна, старший викладач кафедри журналістики
Контактна інформація викладача	nesterenko.olesya@tnu.edu.ua
Покликання на силабус на вебсайті Університету	
Формат проведення дисципліни	Дистанційний (online, Google Classrom) - навчальна дисципліна без очної складової.
2. Опис навчальної дисципліни	
Анотація дисципліни	<p>Дисципліна «Медіаправо» є навчальною дисципліною професійної підготовки зі спеціальності 061 Журналістика, що викладається у II семестрі в обсязі 120 годин / 4 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).</p> <p>Дисципліна «Медіаправо» допоможе студенту здобути усі необхідні знання у сфері інформаційного законодавства України й міжнародного інформаційного права. Студенти матимуть змогу досягнути процедури порядку доступу до інформації, орієнтуватися у правових, економічних, організаційних засадах державної підтримки медіа й соціального захисту журналістів, розумітися на законодавчих нормах діяльності журналіста в умовах війни, досягнути правові механізми ліцензування</p>

	<p>телерадіомовлення. Усі семінарські заняття курсу проводяться в оригінальній навчальній манері – виконання групових завдань, інтерактивні ігри, аналітичні зрізи відеосюжетів, у яких порушують законодавчі норми, розв’язання проблемних ситуацій правового характеру. Ця методика формує основи корпоративної солідарності журналістів, привчає їх до специфіки (стресової, ризикованої, творчої) журналістської діяльності, виявляє творчий і лідерський потенціал кожного студента. Навчальним планом передбачено в межах курсу для денної форми навчання 48 годин аудиторних занять (16 годин лекційних занять, 32 години семінарських занять) і 72 години самостійної роботи; для заочної форми навчання 12 годин аудиторних занять (6 годин лекційних занять, 6 годин семінарських занять) і 104 години самостійної роботи.</p>
<p>Мета, завдання та цілі вивчення дисципліни</p>	<p>Метою дисципліни «Медіаправо» є формування необхідної у професійній діяльності журналіста системи знань з питань медіа-законодавства, джерел міжнародного інформаційного права й чинного інформаційного законодавства України зокрема, усвідомлення на цій основі правового статусу та законодавчих гарантій забезпечення діяльності масмедіа в цілому й журналіста зокрема.</p> <p>Основними завданнями вивчення дисципліни є вивчення:</p> <ul style="list-style-type: none"> – особливостей використання зображального контенту в медіа; – правил проведення фото-, кіно-, теле- та відеознімання відповідно до норм законодавства; – охорону прав на фотографічні твори; – особливості знімання на приватній території; – рішення Європейського суду щодо порушення приватності під час фото та відео зйомок; – юридичних аспектів фото- й відеофіксації кримінальної та судової тематики; – правових аспектів знімання у надзвичайних ситуаціях; – особливостей створення й розміщення дитячих фото; – правові засади використання користувачького контенту в соцмережах.

	Вивчення навчальної дисципліни сприяє формуванню цілей вивчення дисципліни через реалізацію загальних компетентностей (ЗК), спеціальних (фахових, предметних) компетентностей (СК) та програмних результатів навчання (РН).
Пререквізити	Для засвоєння курсу студенту необхідні ґрунтовні знання основних теоретичних положень і норм конституційного, інформаційного й цивільного права та журналістської етики.
Постреквізити	Курс «Медіаправо» належить до нормативних навчальних дисциплін, що формують фахові компетентності, вивчення яких сприятиме поглибленню знань та навичок у професії журналіста.
Формат проведення дисципліни	Дистанційний (on-line, Google Classrom) – навчальна дисципліна без очної складової.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПРИ ВИВЧЕННІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК1.** Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК3. Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК9. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

- СК1.** Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.
СК2. Здатність формувати інформаційний контент.
СК3. Здатність створювати медіапродукт.
СК4. Здатність організувати та контролювати командну професійну діяльність.
СК5. Здатність ефективно просувати створений медійний продукт.
СК6. Здатність до провадження безпечної медіадіяльності

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Програмні результати навчання (ПР):

- ПР1.** Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань.
РН2. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.
РН3. Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами.
ПР4. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.
РН5. Використовувати сучасні інформаційні й комунікаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних завдань.
ПР9. Оцінювати діяльність колег як носіїв прав та обов'язків представників громадянського суспільства.
РН11. Вільно спілкуватися, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.
РН14. Генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації.

PH15. Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДЕННА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Всього	у тому числі			
го		л	п/лаб	сем	с. р.
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Правове регулювання в галузі інформації					
Тема 1.1. Медіаправо – комплексна галузь права.	14	2		2	10
Тема 1.2. Юридична регламентація права на інформацію в медіакомунікаціях.	14	2		4	8
Тема 1.3. Юридична регламентація доступу до інформації.	18	6		6	6
Тема 1.4. Правові засади професійної діяльності журналіста	14	2		4	8
Разом за розділом 1	60	12		16	32
Розділ 2. Юридична регламентація діяльності журналістів у різних типах українських медіа					
Тема 2.1. Правовий статус медіа в Україні.	14	2		4	8
Тема 2.2. Правові аспекти продукування й розміщення зображальної інформації.	14	2		4	8
Тема 2.3. Продукування фото- і відеоматеріалів з урахуванням права на приватність.	16			4	12
Тема 2.4. Розміщення реклами в медіа: юридичний аспект.	16			4	12
Разом за розділом 2	60	4		16	40
Екзамен					
Усього годин	120	16		32	72

ЗАОЧНА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Всього	у тому числі			
го		л	п/лаб	сем	с. р.
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Правове регулювання в галузі інформації					
Тема 1.1. Медіаправо – комплексна галузь права.	14	2			12
Тема 1.2. Юридична регламентація права на інформацію в медіакомунікаціях.	14	2		2	10
Тема 1.3. Юридична регламентація доступу до інформації.	16			2	14
Тема 1.4. Правові засади професійної діяльності журналіста	16				16
Разом за розділом 1	60	4		4	52
Розділ 2. Юридична регламентація діяльності журналістів у різних типах українських медіа					
Тема 2.1. Правовий статус медіа в Україні.	14	2		2	10
Тема 2.2. Правові аспекти продукування й розміщення зображальної інформації.	16				16

Тема 2.3. Продукування фото- і відеоматеріалів з урахуванням права на приватність.	16				16
Тема 2.4. Розміщення реклами в медіа: юридичний аспект.	14				14
Разом за розділом 2	60	2		2	56
Екзамен					
Усього годин	120	6		6	108

ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва теми	Рекомендовані джерела інформації до теми / Формат завдання
Лекційний матеріал	
Розділ 1. Правове регулювання в галузі інформації	
<p>Тема 1.1. Медіаправо – комплексна галузь права.</p> <p>Витоки терміна «медіаправо» в українській освіті й науці. Визначення поняття «медіаправо». Поняття «право», основні галузі права. Місце медіаправа в інформаційному праві України. Історія формування правових основ масової журналістики. Законодавча система забезпечення журналістської діяльності.</p>	<p>Ознайомитися з лекційним матеріалом. Нормативно-правові акти: [1–45]. Основна література: [1–16]. Додаткова література: [1–64]. Інформаційні ресурси: [1–6].</p>
<p>Тема 1.2. Юридична регламентація права на інформацію в медіакомунікаціях.</p> <p>Правова дефініція професійної діяльності журналіста, відповідальність за перешкоджання такій діяльності. Право на інформацію. Законодавчі гарантії права на інформацію. Режими доступу до інформації.</p>	<p>Ознайомитися з лекційним матеріалом. Нормативно-правові акти: [1–45]. Основна література: [1–16]. Додаткова література: [1–64]. Інформаційні ресурси: [1–6].</p>
<p>Тема 1.3. Юридична регламентація доступу до публічної інформації.</p> <p>Міжнародний аспект виникнення й реалізації права на доступ до інформації. Поняття про публічну інформацію, її різновиди за режимом доступу. Шляхи отримання публічної інформації. Переваги Закону «Про доступ до публічної інформації» та його реалізація.</p>	<p>Ознайомитися з лекційним матеріалом. Нормативно-правові акти: [1–45]. Основна література: [1–16]. Додаткова література: [1–64]. Інформаційні ресурси: [1–6].</p>
<p>Тема 1.4. Правові засади професійної діяльності журналіста.</p> <p>Передумови професійної діяльності журналіста. Правила проведення фото-, кіно-, теле- та відеозйомок відповідно до Цивільного кодексу України. Право журналістів на використання техніки. Застосування прихованої зйомки в роботі журналіста: правовий аспект. Зйомка на приватній території. Правові особливості зйомки посадовців та правоохоронців. Проведення фото- й відеозйомки в</p>	<p>Ознайомитися з лекційним матеріалом. Нормативно-правові акти: [1–45]. Основна література: [1–16]. Додаткова література: [1–64]. Інформаційні ресурси: [1–6].</p>

суді. Українська журналістика на цінностях прав людини в умовах війни.	
Розділ 2. Юридична регламентація діяльності журналістів у різних типах українських медіа	
<p>Тема 2.1. Правовий статус медіа в Україні. Закон України про медіа. Визначення поняття друкованого медіа, його реєстрація. Структура українського телебачення і радіомовлення. Початок та припинення мовлення. Вимоги до змісту програм. Власність телерадіоорганізаціями. Редакційний статут та рада. Правовий статус інтернет-медіа.</p>	<p>Ознайомитися з лекційним матеріалом. Нормативно-правові акти: [1–45]. Основна література: [1–16]. Додаткова література: [1–64]. Інформаційні ресурси: [1–6].</p>
<p>Тема 2.2. Правові аспекти продукування й розміщення зображальної інформації. Аналіз інфографіки та фотоілюстрацій в друкованих та інтернет-медіа. Правове регулювання фото й відеозйомок, авторські права на такі матеріали. Специфіка знімання екстремальних ситуацій, особиста безпека діяльності журналіста.</p>	<p>Ознайомитися з лекційним матеріалом. Нормативно-правові акти: [1–45]. Основна література: [1–16]. Додаткова література: [1–64]. Інформаційні ресурси: [1–6].</p>
Семінарські заняття	
Розділ 1. Правове регулювання в галузі інформації	
<p>Тема 1.1. Медіаправо – комплексна галузь права. 1. Витоки терміна «медіаправо» в українській освіті й науці. 2. Визначення поняття «медіаправо». 3. Поняття «право», основні галузі права. 4. Місце медіаправа в інформаційному праві України. 5. Історія формування правових основ масової журналістики. 6. Законодавча система забезпечення журналістської діяльності.</p>	<p>1. Опрацювати запропоновані джерела згідно з переліком питань означеної теми. 2. Підготувати доповідь про розкриття змісту кожного питання. Нормативно-правові акти: [1–45]. Основна література: [1–16]. Додаткова література: [1–64]. Інформаційні ресурси: [1–6].</p>
<p>Тема 1.2. Юридична регламентація права на інформацію в медіакомунікаціях. 1. Правова дефініція професійної діяльності журналіста, відповідальність за перешкоджання такій діяльності. 2. Право на інформацію. Законодавчі гарантії права на інформацію. 3. Режими доступу до інформації.</p>	<p>1. Опрацювати запропоновані джерела згідно з переліком питань означеної теми. 2. Підготувати доповідь про розкриття змісту кожного питання. Нормативно-правові акти: [1–45]. Основна література: [1–16]. Додаткова література: [1–64]. Інформаційні ресурси: [1–6].</p>
<p>Тема 1.3. Юридична регламентація доступу до публічної інформації. 1. Міжнародний аспект виникнення й реалізації права на доступ до інформації. 2. Поняття про публічну інформацію, її різновиди за режимом доступу. 3. Шляхи отримання публічної інформації. 4. Переваги Закону «Про доступ до публічної інформації» та його реалізація.</p>	<p>1. Опрацювати запропоновані джерела згідно з переліком питань означеної теми. 2. Підготувати доповідь про розкриття змісту кожного питання. Нормативно-правові акти: [1–45]. Основна література: [1–16]. Додаткова література: [1–64]. Інформаційні ресурси: [1–6].</p>

<p>Тема 1.4. Правові засади професійної діяльності журналіста.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Передумови професійної діяльності журналіста. 2. Правила проведення фото-, кіно-, теле- та відеозйомок відповідно до Цивільного кодексу України. 3. Право журналістів на використання техніки. 4. Українська журналістика на цінностях прав людини в умовах війни. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати запропоновані джерела згідно з переліком питань означеної теми. 2. Підготувати доповідь про розкриття змісту кожного питання. <p>Нормативно-правові акти: [1–45]. Основна література: [1–16]. Додаткова література: [1–64]. Інформаційні ресурси: [1–6].</p>
<p>Розділ 2. Юридична регламентація діяльності журналістів у різних типах українських медіа</p>	
<p>Тема 2.1. Правовий статус медіа в Україні.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закон України про медіа. 2. Визначення поняття друкованого медіа, його реєстрація. 3. Структура українського телебачення і радіомовлення. 4. Початок та припинення мовлення. Вимоги до змісту програм. 5. Власність телерадіоорганізаціями. Редакційний статут та рада. 6. Правовий статус інтернет-медіа. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати запропоновані джерела згідно з переліком питань означеної теми. 2. Підготувати доповідь про розкриття змісту кожного питання. <p>Нормативно-правові акти: [1–45]. Основна література: [1–16]. Додаткова література: [1–64]. Інформаційні ресурси: [1–6].</p>
<p>Тема 2.2. Правові аспекти продукування й розміщення зображальної інформації.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз інфографіки та фотоілюстрацій в друкованих та інтернет-медіа. 2. Правове регулювання фото й відеозйомок, авторські права на такі матеріали. 3. Специфіка знімання екстремальних ситуацій, особиста безпека діяльності журналіста.) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати запропоновані джерела згідно з переліком питань означеної теми. 2. Підготувати доповідь про розкриття змісту кожного питання. <p>Нормативно-правові акти: [1–45]. Основна література: [1–16]. Додаткова література: [1–64]. Інформаційні ресурси: [1–6].</p>
<p>Тема 2.3. Продукування фото- і відеоматеріалів з урахуванням права на приватність.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Юридична регламентація прихованої зйомки, фото- й відеофіксації на приватній території та в суді. 2. Дотримання права на приватність під час фото й відеофіксації особи. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати запропоновані джерела згідно з переліком питань означеної теми. 2. Підготувати доповідь про розкриття змісту кожного питання. <p>Нормативно-правові акти: [1–45]. Основна література: [1–16]. Додаткова література: [1–64]. Інформаційні ресурси: [1–6].</p>
<p>Тема 2.4. Розміщення реклами в медіа: юридичний аспект.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розміщення реклами в медіа. 2. Рекламна діяльність у виданні. 3. Правове підґрунтя розміщення реклами в медіа. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати запропоновані джерела згідно з переліком питань означеної теми. 2. Підготувати доповідь про розкриття змісту кожного питання. <p>Нормативно-правові акти: [1–45]. Основна література: [1–16]. Додаткова література: [1–64]. Інформаційні ресурси: [1–6].</p>
<p>ІНФОРМАЦІЯ ПРО ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ</p>	

Самостійна робота

Різновиди самостійної роботи студентів

1. Читання основної та додаткової літератури.
2. Самостійне вивчення матеріалу за літературними джерелами.
3. Пошук необхідної інформації через Інтернет.
4. Перегляд навчальних матеріалів.
5. Самостійне виконання практичних завдань (відповіді на питання, актуальні кейси, створення контенту, тести).
6. Виконання творчих практичних завдань.
7. Проведення самостійних досліджень із запропонованих тем, з подальшим написанням звіту.
8. Підготовка усного повідомлення для виступу на семінарському або лекційному занятті.
9. Підготовка доповіді та написання тез доповіді.
10. Виконання комплексного завдання (проєкту) з дисципліни. Підготовка до його захисту на семінарському або практичному занятті.
11. Дослідження конкретних кейсів у сфері новітніх медіа (успішних або проблемних ситуацій) для аналізу та обговорення.
12. Участь у вебінарах та конференціях із актуальних тем освітньої компоненти.
13. Підготовка до різних форм проміжної і підсумкової атестації (тестування, іспиту).
14. Теоретичний підсумковий контроль – екзамен або за умови дистанційного навчання проходження тесту.
15. Індивідуальний / фінальний проєкт, спрямований на практичне закріплення навичок: процедура написання запиту на інформацію, відтворення процедури ліцензування теле-, радіомовної організації.

Розділ 1. Правове регулювання в галузі інформації

Тема 1.1. Медіаправо – комплексна галузь права.

1. Витоки терміна «медіаправо» в українській освіті й науці.
2. Визначення поняття «медіаправо».
3. Поняття «право», основні галузі права.
4. Місце медіаправа в інформаційному праві України.
5. Історія формування правових основ масової журналістики.
6. Законодавча система забезпечення журналістської діяльності.

1. Створити презентацію на одну із запропонованих тем.
2. Шляхом ретельного аналізу законодавчої бази визначити основні принципи формування правових норм діяльності медіа
Нормативно-правові акти: [1–45].
Основна література: [1–16].
Додаткова література: [1–64].
Інформаційні ресурси: [1–6].

Тема 1.2. Юридична регламентація права на інформацію в медіакомунікаціях.

1. Правова дефініція професійної діяльності журналіста, відповідальність за перешкоджання такій діяльності.
2. Право на інформацію. Законодавчі гарантії права на інформацію.
3. Режими доступу до інформації.

1. Створити презентацію на одну із запропонованих тем.
2. Підготуватися до ділової гри на тему «Процедура розгляду справ у Європейському суді прав людини».
Нормативно-правові акти: [1–45].
Основна література: [1–16].
Додаткова література: [1–64].
Інформаційні ресурси: [1–6].

<p>Тема 1.3. Юридична регламентація доступу до публічної інформації.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародний аспект виникнення й реалізації права на доступ до інформації. 2. Поняття про публічну інформацію, її різновиди за режимом доступу. 3. Шляхи отримання публічної інформації. 4. Переваги Закону «Про доступ до публічної інформації» та його реалізація. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Створити презентацію на одну із запропонованих тем. 2. Здійснити моніторинг обраних медіа у розрізі використання журналістами оціночних суджень. 3. Ознайомитися з процедурою оформлення запиту інформацію. Обрати тему запиту до суб'єкта владних повноважень. <p>Нормативно-правові акти: [1–45]. Основна література: [1–16]. Додаткова література: [1–64]. Інформаційні ресурси: [1–6].</p>
<p>Тема 1.4. Правові засади професійної діяльності журналіста.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Передумови професійної діяльності журналіста. 2. Правила проведення фото-, кіно-, теле- та відеозйомок відповідно до Цивільного кодексу України. 3. Право журналістів на використання техніки. 4. Українська журналістика на цінностях прав людини в умовах війни. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Створити презентацію на одну із запропонованих тем. 2. Підготуватися до ділової гри на тему «Професійні ситуації у розрізі медіаправа». 3. Опрацювати пропоновані джерела та з'ясувати як побудована українська журналістика на цінностях прав людини в умовах війни, як писати про судові процеси, що пов'язані зі збройним конфліктом, створіть рекомендації щодо такої роботи, доберіть приклади матеріалів в українських та закордонних медіа, перегляньте рішення щодо України, ухвалені Європейським судом із прав людини на сайті Мінюсту <p>Нормативно-правові акти: [1–45].</p> <p>Основна література: [1–16]. Додаткова література: [1–64]. Інформаційні ресурси: [1–6].</p>
<p>Розділ 2. Юридична регламентація діяльності журналістів у різних типах українських медіа</p>	
<p>Тема 2.1. Правовий статус медіа в Україні.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закон України про медіа. 2. Визначення поняття друкованого медіа, його реєстрація. 3. Структура українського телебачення і радіомовлення. 4. Початок та припинення мовлення. Вимоги до змісту програм. 5. Власність телерадіоорганізаціями. Редакційний статут та рада. 6. Правовий статус інтернет-медіа. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Створити презентацію на одну із запропонованих тем. 2. Ознайомитися з процедурою ліцензування медіа. На основі наведеної процедури заповнити необхідну інформацію для реєстрації гіпотетичного медіа. <p>Нормативно-правові акти: [1–45]. Основна література: [1–16]. Додаткова література: [1–64]. Інформаційні ресурси: [1–6].</p>
<p>Тема 2.2. Правові аспекти продукування й розміщення зображальної інформації.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз інфографіки та фотоілюстрацій в друкованих та інтернет-медіа. 2. Правове регулювання фото й відеозйомок, авторські права на такі матеріали. 3. Специфіка знімання екстремальних 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Створити презентацію на одну із запропонованих тем. 2. На сайті Міністерства оборони України ознайомтеся з Порядком співпраці з журналістами, які працюють в зоні бойових дій. Змодельуйте ситуацію: Ви працюєте воєнним журналістом, визначте перелік

<p>ситуацій, особиста безпека діяльності журналіста.)</p>	<p>документів, необхідний Вам, схарактеризуйте вимоги до діяльності, що делегує Вам держава. 3. Робити фото і відеофіксацію у різних ситуаціях на підставі дотримання норм законодавства. Нормативно-правові акти: [1–45]. Основна література: [1–16]. Додаткова література: [1–64]. Інформаційні ресурси: [1–6].</p>
<p>Тема 2.3. Продукування фото- і відеоматеріалів з урахуванням права на приватність.</p> <p>1. Юридична регламентація прихованої зйомки, фото- й відеофіксації на приватній території та в суді. 2. Дотримання права на приватність під час фото й відеофіксації особи.</p>	<p>1. Створити презентацію на одну із запропонованих тем. 2. Аналізувати приклади конфліктних ситуацій під час проведення журналістами фото-, відеозйомок на приватній території та таких зйомок за участю посадовців та правоохоронців. 3. Створити інфографічну пам'ятку для журналістів про правові аспекти зображальної журналістики. Нормативно-правові акти: [1–45]. Основна література: [1–16]. Додаткова література: [1–64]. Інформаційні ресурси: [1–6].</p>
<p>Тема 2.4. Розміщення реклами в медіа: юридичний аспект.</p> <p>1. Розміщення реклами в медіа. 2. Рекламна діяльність у виданні. 3. Правове підґрунтя розміщення реклами в медіа.</p>	<p>1. Створити презентацію на одну із запропонованих тем. 2. Відшукати зразки прихованої комерційної реклами. 3. Створити мультимедійний матеріал на самостійно обрану тему. Нормативно-правові акти: [1–45]. Основна література: [1–16]. Додаткова література: [1–64]. Інформаційні ресурси: [1–6].</p>
<p>ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ (ІСПИТУ) З ДИСЦИПЛІНИ «МЕДІАПРАВО»</p>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Інформаційна сфера як об'єкт правового регулювання. 2. Поняття медіаправа. 3. Джерела медіаправа. 4. Суб'єкти медіаправа. 5. Міжнародно-правові джерела регулювання діяльності засобів масової інформації: їх еволюція та різновиди. 6. Основні міжнародні документи, що регулюють діяльність ЗМІ в Україні: 7. Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Європейська Конвенція з прав людини та їх значення в забезпеченні права на свободу висловлювань та інформацію. 8. Європейська Конвенція Про свободу вираження поглядів та інформації. 9. Європейська конвенція про транскордонне телебачення. 10. Декларація про свободу комунікацій в Інтернеті. 11. Директива «Телебачення без кордонів». 	

12. Свобода вираження поглядів у практиці Європейського суду з прав людини.
13. Найбільш яскраві судові справи за участі української сторони у практиці Європейського суду з прав людини та їх вплив на національну медіа-практику.
14. Конституційно-правові засади журналістської діяльності в Україні.
15. Публічна інформація: міжнародні стандарти та український досвід.
16. Забезпечення доступу до інформації, його різновиди та гарантії.
17. Публічна інформація, обов'язкова для оприлюднення розпорядниками публічної інформації.
18. Запит на інформацію: поняття, форми подання, особливості розгляду та надання відповіді.
19. Режими доступу до інформації: відкрита інформація та інформація з обмеженим доступом.
20. Відкрита інформація: характерні особливості та приклади.
21. Конфіденційна інформація.
22. Інформація про особу (персональні дані).
23. Службова інформація.
24. Таємна інформація. Державна таємниця.
25. Обмеження доступу до інформації. Трискладовий тест.
26. Відповідальність за розголошення інформації з обмеженим доступом та звільнення журналістів від відповідальності.
27. Відповідальність посадових та службових осіб за порушення права на доступ до інформації.
28. Поняття захисту журналістських джерел.
29. Міжнародно-правовий захист журналістських джерел інформації.
30. Гарантії захисту журналістських джерел в українському законодавстві.
31. Поняття дифамації та особливості інтерпретації в національному правовому полі.
32. Дифамаційний делікт, його складові.
33. Сторони у справах про дифамацію.
34. Звільнення від відповідальності у справах про дифамацію: оціночні судження та добросовісність журналіста.
35. Поняття та правові основи діяльності друкованих ЗМІ.
36. Умови та порядок державної реєстрації друкованих ЗМІ.
37. Правовий захист журналістів. Законодавчо визначені права та обов'язки журналіста.
38. Роздержавлення друкованих ЗМІ.
39. Правові засади функціонування телерадіомовлення в Україні.
40. Структура національного телебачення і радіомовлення України.
41. Початок та припинення мовлення. Вимоги до змісту програм.
42. Ліцензування телерадіомовлення.
43. Захист суспільної моралі: система класифікації фільмів та візуальні позначки на телебаченні.
44. Історія започаткування і розвитку суспільного мовлення.
45. Забезпечення незалежності суспільного мовлення.
46. Механізми фінансування суспільного мовлення.
47. Особливості та специфіка становлення суспільного мовлення в Україні.
48. Мережа інтернет як домінантна сфера сучасної інформаційної діяльності.
49. Правове регулювання онлайн-медіа в Україні.
50. Авторське право в Інтернеті.
51. Відповідальність за неправомірне поширення інформації в Інтернеті.

52. Поняття реклами, її різновиди та функції.
53. Загальні вимоги до реклами.
54. Особливості розміщення реклами на телебаченні, радіо та в пресі.
55. Обмеження щодо окремих видів товарів та послуг.
56. Реклама і діти.
57. Контроль і відповідальність за порушення у сфері реклами.
58. Поняття та еволюція розвитку авторського права.
59. Об'єкти та суб'єкти авторського права.
60. Виникнення авторського права та реєстрація.
61. Особисті немайнові і майнові права авторів.
62. Вільне використання творів.
63. Дотримання авторських прав в інтернеті.
64. Суміжні права, їх особливості та різновиди.
65. Відповідальність за порушення авторських та суміжних прав.
66. Діяльність мас-медіа у призмі висвітлення особистого та сімейного життя особи.
67. Нормативно-правові засади проведення зйомок та поширення зображень особи.
68. Згода особи на зйомку та можливість її відкликання.
69. Особливості ведення прихованої зйомки при підготовці інформаційних матеріалів.
70. Доступ до судових засідань та зйомка у судовому процесі.

ТЕХНІЧНЕ ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У режимі дистанційного навчання вивчення навчальної дисципліни «Медіаправо» передбачає приєднання кожного здобувача до навчального середовища Google Classroom, оскільки там розміщуються навчальні матеріали, проводиться тестування, ведеться журнал оцінювання навчальних досягнень, є можливість для обміну думками.

У режимі дистанційного навчання - вивчення курсу додатково передбачає приєднання кожного здобувача вищої освіти до програми Meet (для занять у режимі відеоконференцій). У цьому випадку здобувачу вищої освіти пропонується самостійно потурбуватися про якість доступу до інтернету.

Ноутбук, персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет для:

- комунікації та опитувань;
- виконання домашніх завдань;
- виконання завдань самостійної роботи;
- проходження тестування (поточний, підсумковий контроль) тощо.

У режимі очного навчання програмне забезпечення для роботи з освітнім контентом дисципліни та виконання передбачених видів освітньої діяльності передбачає:

- пакет програмних продуктів Microsoft Office;
  - мультимедійний проектор;
- комп'ютер/ноутбук/планшет;
- інтерактивні дошки;
  - наявність персонального комп'ютера (мультимедійного проектора, планшета, інтерактивної дошки тощо).

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Дотримання принципів академічної доброчесності. Не толеруються жодні форми порушення академічної доброчесності. Очікується, що роботи здобувачів вищої освіти будуть самостійними, їхніми власними оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей.

Під час виконання письмових контрольних робіт, тестування, підготовки до відповіді на

екзамені користування зовнішніми джерелами інформації заборонено. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача вищої освіти є підставою для її незарахування викладачем.

Дотримання принципів та норм етики. Під час занять здобувачі вищої освіти діють із позицій академічної доброчесності, професійної етики, дотримуються правил внутрішнього розпорядку ТНУ ім. В.І. Вернадського. Поводяться толерантно, доброзичливо та виважено у спілкуванні між собою та викладачами.

Відвідування занять. Здобувачі вищої освіти повинні відвідувати усі лекції, семінарські заняття з навчальної дисципліни та інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Недопустимі пропуски та запізнення на заняття без вагомих причин, користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття/контрольного заходу без дозволу викладача. Критично сприймається несвоєчасне виконання поставленого завдання, терміни захисту індивідуального завдання (в контексті самостійної роботи), терміни ліквідації заборгованості та відсоток зниження оцінки.

До семестрового контролю будуть допущені ті студенти, які набрали не менше ніж 30 б. (робота на семінарах, самостійна, індивідуальна робота). Решту балів студент може добрати на підсумковому контролі, відповівши на два теоретичних питання (із переліку питань до підсумкового контролю), кожне з яких може бути оцінене максимально на 10 б., і виконавши два практичних завдання, кожне з яких може бути оцінене максимально на 10 б.; разом – 40 б. Окрім цього, до семестрового контролю не будуть допущені ті студенти, які без поважних причин пропустили більше ніж 50 % лекційних та більше ніж 50 % семінарських занять.

Для дистанційної форми навчання обов'язковим є: доєднання до не менше ніж 50 % лекційних та не менше ніж 50 % семінарських занять; присутність на заняттях з увімкненою камерою; навчально-наукова активність студента на кожному семінарі, коли здобувач вищої освіти присутній в онлайн-форматі.

Політика дедлайну. Студенти зобов'язані дотримуватися термінів, передбачених курсом і визначених для виконання всіх видів робіт.

Порядок відпрацювання пропущених занять. Відпрацювання пропущених занять без поважної причини відбувається згідно з графіком відпрацювань та консультацій. Відпрацювання пропущених занять з поважної причини може проводитися також у будь-який зручний час для викладача.

Перескладання підсумкової оцінки з метою її підвищення не допускається, окрім ситуацій, передбачених нормативними документами ТНУ ім. В.І. Вернадського, або неявки на підсумковий контроль з поважної причини.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Поточний контроль II семестр								Підсумковий контроль (іспит)									
Розділ 1				Розділ 2				сумма балів - 60 іспит - 40									
1.1		1.2		1.3		1.4		2.1		2.2		2.3		2.4			
с	са м	с	са м	с	са м	с	са м	с	са м	с	са м	с	са м	с	са м	разом 100	
5	2, 5	5	2, 5	5	2,5	5	2,5	5	2, 5	5	2,5	5	2, 5	5	2,5		

Л – лекція;
С – семінарське заняття;
САМ – самостійна робота.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	відмінне виконання
80-89	Добре	B	вище середнього рівня
75-79	Добре	C	загалом хороша робота
66-74	Задовільно	D	непогано
60-65	Задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59	Незадовільно	FX	необхідне перескладання
0-29	Незадовільно	F	необхідне повторне вивчення курсу

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

(основна, допоміжна література, інформаційні ресурси в мережі Інтернет)

Нормативно-правові акти:

1. Закон України «Про авторське право і суміжні права» № 3792-XII від 23 грудня 1993 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.
2. Закон України «Про захист суспільної моралі» від 20.11.2003 р. № 1296-IV [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1296-15>.
3. Закон України «Про кінематографію» від 13.01.1998 р. № 9/98-ВР [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/9/98-%D0%B2%D1%80>.
4. Закон України «Про рекламу» від 03 липня 1996 року № 270/96-ВР [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=270%2F96-%E2%F0>.
5. Закон України “Про друковані засоби масової інформації (преси) в Україні” [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2782-12>.
6. Закон України “Про реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації” [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/917-19>.
7. Закон України “Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів” [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/540/97-%D0%B2%D1%80>.
8. Закон України “Про державну таємницю” [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>.
9. Закон України “Про доступ до публічної інформації” [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>.
10. Закон України “Про інформацію” [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-1>.
11. Конституція України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
12. Кримінальний кодекс України. - <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
13. Про Суспільне телебачення і радіомовлення України: Закон України від 17.04.2014. Відомості Верховної Ради України. 2014. №27. Ст. 904.
14. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011. Відомості Верховної Ради України. 2011. №32. Ст. 314.
15. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010. Відомості Верховної Ради України. 2010. №34. Ст. 481.

16. Про захист суспільної моралі: Закон України від 20.11.2003. Відомості Верховної Ради України. 2004. №14. Ст. 192.
17. Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації: Закон України від 23.09.1997. Відомості Верховної Ради України. 1997. №49. Ст. 299.
18. Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів: Закон України від 23.09.1997. Відомості Верховної Ради України. 1997. №50. Ст. 302.
19. Про видавничу справу: Закон України від 05.06.1997. Відомості Верховної Ради України. 1997. №32. Ст. 206.
20. Про рекламу: Закон України від 03.07.1996. Відомості Верховної Ради України. 1996. №39. Ст. 181.
21. Про інформаційні агентства: Закон України від 28.02.1995. Відомості Верховної Ради України. 1995. №13. Ст. 83.
22. Про телебачення і радіомовлення: Закон України від 21.12.1993. Відомості Верховної Ради України. 1994. №10. Ст. 43.
23. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992. Відомості Верховної Ради України. 1992. №48. Ст. 650.
24. Положення про веб-ресурси Верховної Ради України: затверджено Розпорядженням Голови Верховної Ради України від 19.05.2015.
25. Положення про забезпечення доступу до публічної інформації у Міністерстві освіти і науки України: затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 04.09.2014. Офіційний вісник України. 2014. №29. Ст. 2273.
26. Рекомендації парламентських слухань на тему: «Законодавче забезпечення розвитку інформаційного суспільства в Україні»: схвалено Постановою Верховної Ради України від 03.07.2014. Відомості Верховної Ради України. 2014. №33. Ст. 1163.
27. Положення про акредитацію журналістів і технічних працівників засобів масової інформації при Верховній Раді України: затверджено постановою Верховної Ради України від 01.07.2014. Відомості Верховної Ради України. 2014. №32. Ст. 1156.
28. Порядок користування документами Національного архівного фонду України, що належать державі, територіальним громадам: затверджено наказом Міністерства юстиції України від 19.11.2013. Офіційний вісник України. 2013. №92. Ст. 3435.
29. Правила надання та отримання телекомунікаційних послуг: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 11.04.2012. Офіційний вісник України. 2012. №29. Ст. 1074.
30. Правові засади діяльності журналістів в Україні: Роз'яснення Міністерства юстиції України від 04.10.2011.
31. Положення про забезпечення доступу до публічної інформації у Вищому спеціалізованому суді України з розгляду цивільних і кримінальних справ: затверджено наказом керівника апарату Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ 16.05.2011.
32. Положення про забезпечення доступу до публічної інформації у Верховному суді України: затверджено наказом керівника апарату Верховного суду України 06.05.2011.
33. Положення про Державний реєстр друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності: затверджено наказом Міністерства юстиції України від 21.06.2007. Офіційний вісник України. 2007. №46. Ст. 1921.

34. Положення про державну реєстрацію друкованих засобів масової інформації: затверджено наказом Міністерства юстиції України від 21.02.2006. Офіційний вісник України. 200. №6. Ст. 19.

35. Рекомендація № (96), ухвалена Комітетом міністрів Ради Європи 3 травня 1996 року «Про захист журналістів за умов конфліктів і тиску».

36. Резолюція № 2 Ради Європи «Свободи журналістів і права людини» від 7-8 грудня 1994 р.

37. Рекомендація № (2003) Комітету Міністрів ради Європи державам-членам стосовно надання інформації через засоби масової інформації щодо висвітлення кримінальних процесів від 10 липня 2003 р.

38. Рекомендація № (2000) Комітету Міністрів ради Європи «Про право журналістів не розкривати свої джерела» від 8 березня 2000 р.

39. Рекомендація № (2002) Комітету Міністрів ради Європи «Про доступ до офіційних документів» від 21 лютого 2002 р.

40. Резолюція Парламентської Асамблеї Ради Європи № 1003 (1993) «Про етичні принципи журналістики».

41. Про деякі питання практики застосування господарськими судами законодавства про інформацію (за матеріалами справ, розглянутих у касаційному порядку Вищим господарським судом України): оглядовий лист Вищого господарського суду України від 12.06.2014.

42. Про деякі питання практики застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об'єкти інтелектуальної власності (за матеріалами справ, розглянутих у касаційному порядку Вищим господарським судом України): оглядовий лист Вищого господарського суду України від 19.11.2013.

43. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності: постанова Вищого господарського суду України від 17.10.2012.

44. Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи: постанова Верховного суду України від 27.02.2009.

45. Про деякі питання практики застосування господарськими судами законодавства про інформацію: Лист Вищого господарського суду України від 28.03.2007.

Основні:

1. Авраамов Д.С. Профессиональная этика журналиста. М.: Мысль, 1991. 158 с.
2. Андрусів У. Б. Щодо питання особистих немайнових прав організацій мовлення. Часопис Київського університету права. 2011. № 1. С. 215–22.

3. Багмет М. Порівняльний аналіз здійснення медіа-реформ у Західній Європі та Україні. Сучасна українська політика: політики і політологи про неї. К., 2008. Вип. 12. С. 233–242.

4. Брижко В. Методологічні та правові засади упорядкування інформаційних відносин: монографія. Рецензенти: академік НАПрН України Тихий В.П., академік НАПрН України Сегай М.Я., д.ю.н., професор Арістова І.В., к.ю.н., доцент Яременко О.І. К. : ТОВ «ПанГот», 2009 р. 415 с.

5. Бурило Ю. Організаційно-правові засади захисту суспільної моралі в Україні. Правова інформатика. 2006. № 3. С. 32–39.

6. Бурило Ю. Про правовий режим веб-сайту як засобу масової інформації в Україні. Юридична Україна. 2011. № 12. С. 26–30.

7. Грищенко І. Інститути дифамації та оціночних суджень і українське законодавство щодо захисту честі, гідності та ділової репутації фізичної особи. Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. 2015. №1 (6). С. 8-13.

8. Гуз А. М. Історія захисту інформації в Україні та провідних країнах світу: Навч. посібн. К. : КНТ, 2007. 260 с.
9. Декларация обязанностей и прав журналистов. Франция: общие сведения о праве по вопросам печати. 995. №37. Сер. Информационные и учебные материалы.
10. Етичні засади роботи журналіста: західний досвід. К.: ІМІ, МО захисту свободи слова «Репортери без кордонів», 2002. 80 с.
11. Європейські стандарти в галузі свободи слова. К. : Ін Юре, 2002. 232 с.
12. Європейські стандарти у галузі суспільного мовлення [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://medialaw.org.ua/library/yevropejski-standarty-u-galuzi-suspilnogo-movlennya>.
13. Законодавство та практика засобів масової інформації. К.: ЦВП, 1996.
14. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості. Львів.: Паіс, 2004.
15. Інформаційний простір України: Словник-довідник законодавчих термінів: довідково-навчальне видання. Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. К.: “Освіта України”, 2008. 544 с.
16. Інформація та реклама в Україні: зб. законодав. і нормат. актів: (офіц. текст). Упоряд. Ю.В. Паливода. К.: ПАЛИВОДА А.В., 2010. 440 с.
17. Костянчук С. Захист авторських прав журналістів за українським законодавством. Юридичний Радник. 2008. № 2. С. 69–74.
18. Красноступ Г. М. Правове регулювання Інтернет-засобів масової інформації. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2010. № 3. С. 82–87.
19. Кузнецова О. Д. Правої норми журналістики України: Посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. 352 с.
20. Кузнецова О. Д. Правові норми журналістики України: Посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім.І.Франка, 2006. 352 с.
21. Марущак А. І. Інформаційне право: доступ до інформації: Навч. посібн. К. : КНТ, 2007. 532 с.
22. Марущак А. Доступ до інформації: права журналістів [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.uapp.org/uk/legal_library/11/21.html.
23. Міжнародні стандарти свободи слова. Збірник публікацій міжнародної організації „Артикль 19”. К.: Міленіум, 2003.
24. Місьо М., Петрова Н., Ситцевой В. Правничі засади діяльності журналістів в Україні. К.: Айрекс Про Медія, 2000.
25. Москаленко А.З. Теорія журналістики: підручник. К.: Експрес-об'ява, 1998. 334 с.
26. Основи інформаційного права України: навч. посібн. В. С. Цимбалюк, В. Д. Гавловський, В. М. Брижко: за ред.. М. Я. Швеця, Р. А. Калоюжного та П. В. Мельника. 2-ге вид., перероб і доп. Знання, 2009. 414 с.
27. Остапчук М. Я. Особливості авторсько-правової охорони складових елементів аудіовізуального твору. Часопис Київського університету права. 2012. № 3. С. 283–288.
28. Палагнюк Ю. В. Регулювання реклами та спонсорства в аудіовізуальних медіа в Європейському Союзі: приклад для України [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=Npchdupol_2009_110_97_25.
29. Петрова Н. Медіа-право. К., 2007. 276 с.
30. Права людини: Міжнародні договори України, декларації, документи. К.: Юрінформ, 1992.
31. Правове регулювання інформаційної діяльності в Україні: Станом на 1 січня 2001 р. К.: Юрінком Інтер, 2001.

32. Прайс М. Телевидение, телекоммуникации и переходный период: право, общество и национальная идентичность. М., 2000.
33. Практичні поради журналістам, які відстоюють принципи свободи слова. К.: ІМІ, 1998.
34. Приступенко Т.О. Деякі аспекти правового регулювання засобів масової інформації України. Наукові записки Інституту журналістики. 2005. Т. 12.
35. Приступенко Т.О. Теорія журналістики: Етичні та правові засади діяльності засобів масової інформації: Навч. посіб. К., 2011. 351 с.
36. Рішення Європейського суду з прав людини щодо доступу до інформації. За заг. редакцією Шевченка Т. С., Павліченка О. М. К.: ФОП Москаленко О. М., 2015. 200 с.
37. Роль ЗМІ в процесах державотворення. К.: ЦВП, 1998.
38. Саймонс Д. Стисло про дифамацію: основні концепції законодавства про захист репутації. Посібник для активістів. Видання інституту Медіа Права. Київ. 2008.
39. Саруханов В. А. Азбука телевиденья. М. : Аспект Пресс, 2003. 222 с.
40. Свобода вираження поглядів: практика Європейського суду щодо України. Інститут Медіа Права ; за редакцією Шевченка Т., Балацької А.]. К. : Фенікс, 2012. 192 с.
41. Середюк-Буз В. В. Американська парадигма обмеження свободи масової інформації. Форум права. 2011. № 3. С. 717–721.
42. Серьогін В. О. Право на недоторканність приватного життя (прайвесі) у конституційно-правовій теорії та практиці. Х. : ФІНИ, 2010. 608 с.
43. Слінько Т. М. Свобода вираження поглядів у рішеннях Європейського суду з прав людини та загальні критерії її обмеження. Форум права. 2009. № 3.
44. Соціокультурні аспекти права на комунікацію. К.: ЦВП, 1997.
45. Сучасна політична культура та мас-медіа: Зб. наук. праць. К.: Фундація “Суспільність”, 1998.
46. Цимбалюк В. С. Інформаційне право (основи теорії і практики). Монографія. К.: «Освіта України», 2010. 388 с.

Додаткова література:

1. Celebrities’ Rights to Privacy: How Far Should the Paparazzi Be Allowed to Go? [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.asc.upenn.edu/usr/ogandy/c734%20resources/celebrities%20rights%20-%20nordhaus.pdf>.
2. Declaration of the Committee of Ministers on the guarantee of the independence of public service broadcasting in the member states [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1041345>.
3. Legal Problems Raised By Mobile Blogging [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.blogherald.com/2011/09/30/5-legal-problems-raised-by-mobile-blogging>.
4. Myron Farber. On Not Naming Names [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.smithsonianmag.com/people-places/On_Not_Naming_Names.html.
5. New research: 11-point plan for protecting journalism sources in the digital age [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://blog.wan-ifra.org/2015/06/03/new-research-11-point-plan-for-protecting-journalism-sources-in-the-digital-age>.
6. Newspapers: Licensing Requirements, Suspensions and Special Taxes. The Article 19 Freedom of expression handbook [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.article19.org/pdfs/publications/1993-handbook.pdf>.
7. Recommendation 1878 (2009) Funding of public service broadcasting [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.assembly.coe.int/Mainf.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta09/EREC1878.htm>.

8. State Law: Legal Protections for Sources and Source Material [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.citmedialaw.org/legal-guide/state-law-legal-protections-sources-and-source-material_
9. Аналіз законодавства про пресу в європейських та інших демократіях [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.media.parlament.org.ua/a/action/article_detail/article_id/1170.
10. Відеозйомка на дорозі: Хто має право її здійснювати [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://profit-consul.com/ua/blog/181>.
11. Відповідальність за розповсюдження в мережі Інтернет інформації, що не відповідає дійсності та порочить честь, гідність та ділову репутацію [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://consultants.kiev.ua/vidpovidalnist-za-rozpovsyudzhennya-v-merezhi-internet-informaci%D1%97-shho-ne-vidpovidaye-dijsnosti-ta-porochit-chest-gidnist-ta-dilovu-reputaciyu>
12. Гарантії захисту журналістських джерел за українським законодавством [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://medialaw.org.ua/consultations/5-garantiyi-zahystu-zhurnalistskyh-dzherel-za-ukrayinskym-zakonodavstvom>.
13. Головенко Р. Особливості цивільно-правової відповідальності засобів масової інформації за поширення недостовірної інформації [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.telekritika.ua/analiz/2007-04-20/8752>.
14. Деякі аспекти правового забезпечення реформування друкованих засобів масової інформації, заснованих органами державної влади та органами місцевого самоврядування [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/0/7947>.
15. Загальне та спеціальне законодавство у сфері авторського права [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://sips.gov.ua/ua/authors_rights.html.
16. Законодательство об авторском праве стран бывшего СССР. Ред.-сост. Г. В. Винокуров, А. Г. Рихтер, В. В. Чернышов. М.: Институт проблем информационного права, 2004. 199 с.
17. Здійснення авторського права на цифрові фотографічні твори [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://advocat-cons.info/index.php?newsid=5410>.
18. Каплій О. В. Інтернет-видання ЗМІ як новий вид традиційних ЗМІ: поняття та сучасний стан конституційно-правового регулювання. Актуальні проблеми держави і права. 2011. Вип. 61. С. 227-235.
19. Костецька Н. Правовий захист журналістських джерел інформації [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/19174/1/44-Kostetska-216-221.pdf>
20. Круглий стіл на тему: «Захист дітей у медіасередовищі» (матеріали) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://nrada.gov.ua/ua/news/radanews/15314.html>.
21. Ліцензування організацій кабельного мовлення [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://justinian.com.ua/article.php?id=450>.
22. Ліцензування у сфері телебачення і радіомовлення [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nam.org.ua/tcenter/book1/Rozdil2.pdf>.
23. Международный кодекс рекламной практики, одобренный Международной торговой палатой в Париже в 1987 г. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/988_010.
24. Міжнародні договори у сфері авторського права [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://sips.gov.ua/ua/normative_acts.html.
25. Модельный закон «Об основах регулирования Интернета» [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.cikrf.ru/international/docs/mpa_modzakon.html.
26. Наумов В.Б. Право и Интернет: очерки теории и практики. Монография [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://window.edu.ru/window_catalog/files/r23858/naumov.pdf.

27. Нові виклики часу. Відповідальність за поширення інформації в Інтернеті [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://smi.liga.net/articles/2012-03-21/4721224-nov_vikliki_chasu_v_drov_daln_st_za_poshirennya_nformats_v_internet.htm.
28. Новожилова І. Чому інтернет-медіа вигідно не мати юридичного статусу ЗМІ [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/media_law/law/chomu_internetmedia_vigidno_ne_mati_yuridichnogo_statu_su_zmi.
29. Особливості цивільно-правової відповідальності засобів масової інформації за поширення недостовірної інформації [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.telekritika.ua/analiz/2007-04-20/8752?theme_page=10&.
30. Підтримка та захист права на свободу переконань та їх вільного вираження [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Opinion/A.66.290.pdf>.
31. Підтримка, захист та використання прав на інтернет [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.regeringen.se/content/1/c6/19/64/51/6999c512.pdf>.
32. Порівняльний аналіз процесу роздержавлення друкованих засобів масової інформації в країнах Східної Європи і в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.uapp.org/privatizationlaw/9198.html>.
33. Право на висловлення оціночних суджень крізь призму захисту репутації [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.lawyer.org.ua/?w=r&i=10&d=562>.
34. Про дифамацію в політичному процесі [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://justinian.com.ua/article.php?id=430>.
35. Проблеми законодавчого регулювання роздержавлення друкованих ЗМІ [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://justinian.com.ua/article.php?id=2600>.
36. Радіомовлення пострадянських країн та загальноєвропейська система ліцензування радіофіру [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1352>.
37. Регіональні друковані ЗМІ в Україні: сучасний стан і перспективи правового регулювання [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.uapp.org/privatizationnews/9831.html>.
38. Рекомендації щодо проведення фото- та відео зйомки в судовому засіданні [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://sites.google.com/site/mediaprofspilka/hot-news-1/rekomendaciiesodoprovedennafoto-tavideozjomkivsudovomuzasidanni>.
39. Рекомендація СМ/REC(2014)6 Комітету міністрів Ради Європи [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=2184807>.
40. Рекомендація Комітету міністрів Ради Європи № R(89)7 «Про принципи поширення відеозаписів насильницького, жорстокого чи порнографічного змісту», ухвалена Комітетом міністрів 27.04.1989 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_723.
41. Рекомендація Комітету міністрів Ради Європи № R(97)19 «Про показ насильства електронними ЗМІ» ухвалена Комітетом міністрів 30.10.1997 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_735.
42. Рекомендація Ради Європи № R (2000) 7 “Про право журналістів не розкривати свої джерела інформації” (Ухвалена Комітетом міністрів 8 березня 2000 року на 701-му засіданні заступників міністрів) [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http://www.coe.kiev.ua/docs/km/r\(2000\)7.htm](http://www.coe.kiev.ua/docs/km/r(2000)7.htm).
43. Рішення Верховного Суду України за скаргою закритого акціонерного товариства “Холдингова компанія “Бліц – Інформ” про перегляд справи у зв’язку з винятковими обставинами –

справа за позовом колишнього президента “Холдингова компанія “Бліц – Інформ” до газети «Бізнес» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/10132697>.

44. Рішення Верховного Суду України за скаргою посадової особи – голови обласної ради про захист честі, гідності, ділової репутації та відшкодування моральної шкоди [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/14405568>.

45. Рішення Європейського суду з прав людини у справі “Принцеса Ганноверська проти Німеччини” [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://hr-lawyers.org/files/docs/1310028215.pdf>.

46. Рішення Європейського суду з прав людини у справі [Електронний ресурс]. «Українська Прес-Група» проти України». Режим доступу: <http://medialaw.org.ua/library/sprava-ukrayinska-pres-grupa-protu-ukrayinu>.

47. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Сердюка В.А. про офіційне тлумачення положення частини першої статті 7 Цивільного кодексу Української РСР (справа про поширення відомостей) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ccu.gov.ua/uk/doccatalog/list?currDir=9485>.

48. Рішення у справі Європейського суду з прав людини “Гудвін проти Великобританії” [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/980_100.

49. Рішення у справі Європейського суду з прав людини “Ромен і Шміт проти Люксембургу” [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/980_092.

50. Рішення у справі Справа "Редакція газети "Правое дело" та Штекель проти України" [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://medialaw.kiev.ua/laws/laws_europe/124.

51. Розслідування журналістів Лесі Ганжі та Юрія Ніколова щодо запровадження цифри в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://nashigroshi.org/2011/11/07/2011/09/22/delezh-tv-efyga-smachno-yak-v-dytynstvi>.

52. Свобода вираження в Інтернеті (Звіт ОБСЄ) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.osce.org/fom/80723?download=true>.

53. Свобода прессы по Европейской Конвенции о правах человека (из книги “Законодательство и практика в Европе, Америке и Австралии”) (Сандра Коливер) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.lawlibrary.ru/article1130099.html>.

54. Система позначок Кейквейзер [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.kijkwijzer.nl/index.php?id=146>.

55. Системи позначок в різних країнах [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://en.wikipedia.org/wiki/Motion_picture_rating_system.

56. Спеціальні випадки звільнення ЗМІ від відповідальності за поширення недостовірної інформації [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.telekritika.ua/yuridichna-consultaciya/2007-05-11/8849>.

57. Сравнительный анализ законодательства о прессе в странах СНГ и Балтии (Питер Круг). Законы и практика СМИ в странах СНГ и Балтии. Фонд защиты гласности [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.library.cjes.org/online/?a=con&b_id=61&c_id=8520.

58. Станислав Петровский. Интернет и законодательство о СМИ [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.medialaw.ru/publications/zip/76/petr.htm>.

59. Стомлені словом: Англіїці хочуть пом'якшення відповідальності заради суспільного інтересу [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zib.com.ua/ua/1502-stomleni_slovom.html.

60. Судова практика з питань захисту честі, гідності та ділової репутації [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.uapp.org/jur/8789.html>.

61. Фарбота Правовий статус засобів масової інформації в Інтернет-середовищі [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ippi.org.ua/farbota-mr-pravovii-status-zasobiv-masovoi-informatsii-v-internet-seredovishchi>.

62. Шевченко Т. Правовий статус Інтернет-ЗМІ в Україні: проблеми, перспективи врегулювання [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://patent.km.ua/ukr/articles/group18/i485>.

63. Як розпізнати "Оціночне судження" [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.yurist.kharkov.ua/lica/b_text.php?type=3&id=248497&base=1.

64. Як розслідувати з прихованою камерою – історії з трьох країн [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ru.telekritika.ua/media-osvita/2015-11-30/112686>.

Інформаційні ресурси:

1. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

2. Верховний Суд [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.supreme.court.gov.ua>.

3. Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.

4. Ліга [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.liga.kiev.ua>.

5. Міністерство юстиції України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua>.

6. Правовик [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.pravovik.com.ua.